

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри дизайну середовища
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
кандидата архітектури Ірини БОНДАРЕНКО
на дисертацію **ЛЮ Пейвея**

**«ДИЗАЙН МАНЕКЕНІВ В ЕКСПОЗИЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ВІТРИН: ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМОУТВОРЕННЯ В ІНДУСТРІЇ МОДИ»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Актуальність теми дослідження та зв'язок з науковими програмами, темами. Дизайн магазинів й експозиція товарів є ключовими аспектами роздрібного бізнесу. Ефективний візуальний мерчендайзинг передбачає таке рішення демонстрації продуктів та послуг, що підкреслить їх особливості та приверне увагу покупців. Дизайн привабливих вітрин та інтер'єрів магазинів є важливою частиною процесу проектування, особливо в секторі роздрібною торгівлі, де презентація визначає успіх продажів, оскільки споживачі купують очима. Наявність електронної комерції, що постійно розширюється, вимагає від традиційних магазинів необхідність знайти інноваційні способи залучення покупців від комп'ютерів до торговельного простору. Зважаючи на це, позначимо, що вітрина є першою точкою контакту між брендом, споживачем та продуктом. Її успішний дизайн забезпечує цікавість потенційного клієнта і може мати значний вплив на його рішення про купівлю. Згідно з дослідженням Асоціації магазинів у США, понад 70% рішень про купівлю приймаються у магазині під впливом візуальних стимулів. Тож вивчення питання дизайну манекенів, що значною мірою впливають на вирішення вітрин є актуальним для сучасної теорії та практики дизайну.

Тематика роботи полягає у річищі наукових досліджень кафедри ДТО ХДАДМ у межах науково-дослідної теми «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проектної культури» (державний реєстраційний номер: 0122U200902).

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків, сформульованих у дисертації, їх наукова новизна. Висновки, що зроблені у дисертаційній роботі Лю П., є обґрунтованими на підставі професійно обраних методів дослідження, опрацювання значного теоретичного та фактологічного матеріалу.

У дисертації вперше обґрунтовано та впорядковано систему базових понять у галузі дизайн-проектування манекенів як експозиційного обладнання вітрин; обґрунтовано ключові підходи і концепти організації експозиційного середовища вітрин з урахуванням ролі та місця в ньому демонстраційних манекенів, їх типології та закономірностей формоутворення; запропоновано варіант розгляду демонстраційних манекенів у системі «об'єкт в об'єкті», що обумовлює формотворчий процес на концептуальній

основі та створює комфортне візуальне середовище. Встановлено специфіку взаємодії дизайнера і споживачів через манекени у вітринах в системі «суб'єкт (дизайнер) – «об'єкт в об'єкті (манекен у вітрині)» – «суб'єкт (споживач)». Виявлено чинники, які впливають на дизайн демонстраційних манекенів, їх формоутворення, та визначають організацію експозиційного середовища вітрин.

Удосконалено етапи формування експозиційного середовища вітрин із застосуванням манекенів; методику проєктування манекенів для демонстрації модних товарів в експозиційному середовищі вітрин.

Отримали подальший розвиток: понятійно-категорійний апарат у сфері дизайну манекенів як спеціального експозиційного обладнання; методика дослідження манекенів у вітринах модних магазинів; специфіка дизайну манекенів у експозиції вітрин в контексті тенденцій сталого розвитку, діджиталізації всіх процесів, новітніх 3D-технологій.

Оцінка змісту і структури дисертаційної роботи. Дисертаційна робота виконана на кафедрі «Дизайн тканин та одягу» (ДТО) ХДАДМ під керівництвом Оксани ЛАГОДИ – доктора мистецтвознавства, професора, завідувачки кафедри ДТО.

Основний текст роботи становить 143 сторінки та складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, загальний обсяг 249 сторінок. Список використаних джерел містить 225 позицій, додатки – альбом ілюстрацій подано на 75 сторінках. Структура дисертації та послідовність викладу матеріалу відповідає меті і завданням дослідження. Текст роботи побудовано логічно, а ілюстративні додатки наочно розкривають матеріал дослідження.

У вступі розкрито загальну характеристику роботи, її актуальність, теоретико-методологічні засади та зв'язок дослідження з науковими темами. Визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації результатів дослідження.

У першому розділі проведено аналіз вітчизняних й зарубіжних наукових джерел, дана стисла оцінка основних напрямів досліджень за означеною проблематикою, визначені початкові теоретичні положення. Сформовано методологію.

У другому розділі здійснено аналіз розвитку вітрин як художньо-інформаційних структур у процесі їх розвитку, визначено функції та типологію вітрин як об'єктів візуальної комунікації. Позначено, що манекени стали специфічним інструментом, особливим формотворчим елементом експозиційного середовища вітрин. Вони розглянуті як дизайн-об'єкт в іншому дизайн-об'єкті – вітрині. Наведені приклади дизайну вітрин та манекенів, що демонструють розмаїття форм, образів, рівня стилізації, кольорово-фактурного вирішення.

У третьому розділі розглянуто історичний розвиток та соціокультурні аспекти еволюції форм «тіла» манекена, розкрито та систематизовано функціонально-типологічні особливості демонстраційних манекенів. Встановлено образно-стилістичні та колірно-пластичні трансформації

формоутворення манекенів. Здійснено аналіз візуального матеріалу, що представлений ключовими виробниками манекенів у світі, та встановлено спільні й відмінні підходи щодо дизайну манекенів, тематики розроблених колекцій, принципів і засобів формоутворення, образного вирішення та рівня стилізації тіла. Особливої уваги заслуговують визначені автором техніко-технологічні особливості дизайну манекенів у контексті сталої моди.

У четвертому розділі висвітлено особливості виробництва манекенів у Китаї. Схарактеризовано діяльність першого в Китаї бренду, який проектує та виготовляє манекени. Встановлені морфологічні трансформації в дизайні манекенів як арт-об'єктів вітринних інсталяцій. Дисертантом розглянуто застосування 3D технологій як засобу формоутворення манекенів, а також DIGITAL-манекени, що є новацією у засобах представлення об'єктів у процесі візуальної комунікації. У розділі також визначені соціально-психологічні аспекти функціонування системи «суб'єкт» – «об'єкт в об'єкті» – «суб'єкт». Позначено, що адресне проектування спричиняє видозміни і морфологічні трансформації у вказаній системі, насамперед, стосовно демонстраційних манекенів. Обґрунтовано, що для різних типів вітрин авторські манекени, які створені за принципом адресного проектування, забезпечують варіативність їх використання.

Висновки, що наведені до кожного розділу та до роботи в цілому розкривають зміст проведеного дослідження. Їх достовірність забезпечена відповідністю методів дослідження його цілям і завданням, кількісним і якісним аналізом значного об'єму теоретичного і емпіричного матеріалу, повнотою і значущістю зібраних в ході дослідження даних.

Відповідність вимогам академічної доброчесності, що пред'являються при здобутті ступеню доктора філософії. Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikerPlagiarism, підсумкові результати якої свідчать, що порушень академічної доброчесності не виявлено. Робота, відповідно до вимог, містить посилання на джерела, зазначені у списку використаних джерел.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Наведений перелік апробації та оприлюднення результатів дослідження свідчить про адекватне їх висвітлення – це 13 наукових праць, серед яких 3 статті у фахових виданнях України; 1 стаття у закордонному науковому виданні, що індексується в науко метричній базі даних Web of Science у співавторстві з керівником. Дослідник прийняв участь у 9 наукових конференціях. Це доводить, що матеріали дослідження пройшли апробацію. Публікації здобувача за темою дисертації повною мірою розкривають її зміст.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів дослідження. Теоретичне значення роботи полягає у тому, що у ній систематизовано сучасні знання про дизайн манекенів і експозиційне середовище вітрин, в цілому, їх значення для індустрії моди. Окреслено ретроспективу розвитку вітриністики як сфери дизайн-практик в індустрії моди, сформовано цілісне бачення різноаспектної проблеми проектування манекенів на засадах середовищного, сценарного, концептуального підходів.

Результати дослідження можуть стати продуктивним інструментом у дизайн-діяльності, оскільки робота розкриває ключові підходи і концепти щодо формоутворення демонстраційних манекенів для сучасної індустрії моди. Їх доцільно застосовувати у процесі проектування вітрин спеціалізованих магазинів.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації. Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційній роботі, маємо вказати на певні зауваження:

1. У характеристиці наукової новизни автор зазначає, що в роботі «визначено принципи організації експозиційного середовища вітрин з урахуванням ролі та місця в ньому демонстраційних манекенів, їх типології та закономірностей формоутворення». Вивчаючи текст можна побачити окремі узагальнення, але, нажаль, перелік цих принципів не виокремлено у висновках до розділів та й у загальних висновках по роботі;

2. У п.6 «Висновків» автор представляє систематизацію з п'яти напрямків у індустрії виготовлення манекенів з точки зору їх формоутворення. Але, маємо зауважити, що лише формулювання двох напрямків відповідають критеріям формоутворення, що ж до трьох інших – певна узагальненість визначень не дозволяє співвіднести їх саме із формоутворенням;

3. Є зауваження і щодо наведення прізвищ закордонних авторів у тексті, де переважна більшість подана українською, але ж зустрічаються і англійські (С.73, 77, 83, 84, 115, 134). Натомість, згідно із правилами, прізвища авторів наводяться тією мовою, якою написана робота;

4. У формі рекомендації маємо зазначити, що, зважаючи, на насиченість ілюстративного матеріалу у «Додатках» було б доцільно наводити на сторінках узагальнені назви груп ілюстрацій, що покращило б сприйняття їх систематизації, яку пропонує автор у своїй роботі.

Натомість маємо зацентувати увагу на тому, що перелічені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дослідження. Робота структурована, спирається на сформульовані автором основоположні концепції, містить конкретні прикладні результати й доповнена професійно розробленим демонстраційним матеріалом.

Загальна оцінка дисертаційної роботи. Дисертаційна робота ЛЮ Пейвея «Дизайн манекенів в експозиційному середовищі вітрин: еволюція формоутворення в індустрії моди» є самостійною завершеною працею і засвідчує кваліфікацію автора як дослідника, готового ставити і вирішувати наукові завдання, що мають наукову і практичну цінність. За актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем і практичною значущістю, а також змістом та оформленням, дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Її структура та обсяг відповідають вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів України № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої

освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 року, а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

Представлена робота відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій за спеціальністю 022 «Дизайн» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», а її автор ЛЮ Пейвей заслуговує присудження йому наукового ступеня доктора філософії.

Рецензент:

кандидат архітектури,
професор кафедри дизайну середовища
декан факультету дизайну середовища
Харківської державної
академії дизайну і мистецтв

Ірина БОНДАРЕНКО

